

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Historia Zaringo Badensis

Schöpflin, Johann Daniel

Carolsruhae, 1763

Caput VII. Potentia, prærogativeæ et jura zaringicæ domus

[urn:nbn:de:bsz:31-295084](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-295084)

C A P U T VII.
P O T E N T I A , P R Æ R O G A T I V Æ
E T J U R A Z A R I N G I C Æ D O M U S .

§. I.

Memorabilia Zaringicæ Domus fata cum
revolvimus animo, singulos ejus Duces
singulare quid apud posteros commendare
reperimus.

Singulor.
Ducum
memo-
rabilia.

Bertoldus I. Genti suæ intulit *Ducis* axioma ; secundus
Advocatiam Turicensem. Tertius condidit Friburgum Brigoviciæ.
Conradus Rectoratum Burgundiæ accepit. Bertoldus IV.
Helveticum Friburgum exstruxit. Bertoldus V. fuit conditor
Bernæ. Primus in Monasterio Hirsaugiensi ; postremus Friburgi
Brigoviciæ, intermedii omnes in San-Petrina Nigræ Silvæ ecclesia
sepulti sunt. (a)

Z 2

(a) Vide supra in Bertoldo II. §. IX. & X. pag. 81. sqq.

§. II.

Guelphi-
cæ factio-
nis Patro-
ni.

Idem Duces nunc ad Carinthiæ, nunc ad Sueviæ Ducatus, nunc ad Burgundiæ & Arelatenfis Regni Reſtoratum, denique ad Imperii folium vocati, in Hohenſtaufiis perpetuos experti ſunt æmulos, qui Guelphis & Zaringis ſemper fuere infeſti.

Communem Familiarum hæc triga patriam Alemanniam habuit. Enimvero vicina Hohenſtauficæ Domus potentia non potuit non odium inſpirare Zaringis, quos bis abſatus eis per Hohenſtaufios Sueviæ Ducatus urebat; Ducatus, quem bis fortuna Zaringis obtulerat. Fomes funeſtæ inter has Domos æmulationis, quæ factionibus quidem ſopita, at nunquam penitus fuit ſublata. Zaringi minuendis Hohenſtaufiorum opibus intenti, communia fere ſemper cum Guelphis contra eos conſilia foverunt. Unde de Zaringenſibus BROWERUS: (b) „ Bertoldi „ Zeringenſes, inquit, ſurrexere longa ſerie fidiffimi Romanæ „ Sedi, atque inter ſchiſmatum tumultus pacis catholicæ „ propugnatores acerrimi. „

BERTHOLDUS CONSTANT. (c) terras Bertoldi I. & Welfonis vocat terras *Ducum Catholicorum*. Conradus Zaringius adverſus Conradum III. Imp. pro Henrico Superbo, Guelficæ

(b) *Annal. Trevir.* Lib. XIV. p. 75.

(c) Ad A. 1078.

factionis principe, arma corripuit. Bertoldus IV. licet pluribus Friderici I. Imp. expeditionibus interfuerit, ei tamen non adhæsit ex animo; uti patet ex epistola, quam pro Rudolpho fratre, in Archiepiscopum Moguntinum electo, ad Ludovicum, Galliarum Regem, perscripsit; quæ internecinum utriusque Gentis inter se odium testatur. Bertoldus V. denique Zaringensium postremus, a Guelfica factione in Imperatorem electus, electioni quidem renunciavit, atque ad Philippi, æmuli sui, adeoque ad Gibellinas partes, transiit, sed potentiæ Philippi metu eum id fecisse ex Innocentii III. literis supra ostendimus.

§. III.

Splendorem Zaringicæ Domus omnia ejus ævi monumenta loquuntur. Bertoldus II. in Charta San-Petrina A. 1123. apud *SCHANNATUM* (d) *præcelsæ Nobilitatis Vir*, & in alia A. 1126. *egregiæ Nobilitatis Vir* dicitur. OTTO FRISING., (e) Zaringis haud æquus, de eodem scribit Bertoldo: „Hujus Rudolphi „(Sueviæ Ducis, dein Anti-Cæsaris) filiam quidam *ex Nobilissimis* „*Regni Optimatibus* Bertolfus nomine de Castro Zæringen „habuit. „ Idem alibi (f) Conradum Zaringum, quem Fridericus,

Nobilitas
Gentis.

Z 3

(d) *Vindem. Literar. Collect.* I. pag. 161. sq.

(e) *De Gestis Friderici I.* Lib. I. Cap. I.

(f) Lib. I. Cap. XXVI.

Sueviæ Dux, postea Imperator creatus, A. 1138. debellaverat, *fortissimum & ditissimum* Ducem appellat. Et in genere de Zaringis verba faciens, quamvis caruerint Ducatu, *rerum tamen & honoris non parva* pollere magnificentia pronuntiat. (g)

§. IV.

Possessio-
nes am-
plæ.

Primaria Zaringiæ Principum bona in Brisgovia, Ortenavia, Nigra Silva & in Suevia fuerunt. Ex Ortenavia in Franciam Teutonicam, in Alemanniam & Burgundicam se extenderunt Helvetiam.

Brisgo-
vicæ.

In Brisgovia, præter Brifacum & Landgraviatum, insignes terras allodiales habuisse Zaringos, vel ex ipsis illis foundationibus constat, quas Bertilones, Zaringorum majores, passim in Brisgovia fecisse leguntur. (h)

Friburgum, nobilissimam Brisgoviciæ urbem, & San-Petrinam Nigræ Silvæ Abbatiam, in ipso Zaringorum solo fuisse exstructas, ostendi. (i) Villingam oppidum ad Friburgi hujus formam eosdem condidisse Duces, veteri traditione Villingani tuentur; unde Abbatia S. Georgii, a Villinga bihorio distans, eos sibi Advocatos elegit. (l) Villingam certe bonum fuisse Zaringense, Agnetis,

(g) Lib. I. Cap. IX.

(h) Conf. HERRG. Tom. II. num. 24. & 163.

(i) Supra in Bertoldo II. §. IX. pag. 50. & in Bertoldo III. §. III. pag. 90.

(l) Bericht von dem Gotteshaus S. Georgen A. 1714. pag. 13.

Bertoldi V. fororis, charta A. 1236. docet, qua proprietatem curtis suæ in Villa *Vilingen* ad exstruendum ibi Parthenium sanctimonialibus donavit. Postea cum Agnetis nepotes, Conradus & Henricus, duas gentis suæ familias condidissent, Friburgensem & Furstenbergicam, Henricus, auctor Furstenbergicæ, Villingam possedit, Castrum & Civitatem, testibus literis A. 1268. quibus Monasterium Fratrum Minorum ibidem instituit.

In Ortenavia quoque Zaringos habuisse bona, ex confirmatione foundationis Omnium Sanctorum in Nigræ Silva A. 1203. cognoscitur, ubi Innocentius III. ait: „ a bonæ memoriæ „ Welfone Duce & Uta uxore ipsius, Ducissa de Schawenburg, „ Hugone Duce de Ullenburg & Nobili Viro Bertholdo Duce de „ Zæringen, fundatoribus Monasterii Omnium Sanctorum. &c. „ Bertholdos Ortenaviæ Comites, Chartæ seculi XI. ineuntis declarant. (m)

Gentilitias quoque terras in Sueviæ Ducatus medietate possedisse Zaringos, Friderici I. Imp. Charta A. 1157. Goslaricæ data, nos docet. (n) Nec prætereundæ silentio Ducum Teccensium terræ; quæ allodia Zaringicæ Domus Adelbertus, Teccensium fater, Conradi Zaringi filius, accepit.

(m) Vid. supra Lib. I. Cap. IV. §. VIII. pag. 35.

(n) Vide in Conrado Duce §. XVI. pag. 121.

Annuerandæ his denique terræ Badenſes & Backnangenſis ille tractus, ubi Hermannus II. & III. ſepulti.

§. V.

Advoca-
tia Turic-
cenſis.

Patrimonialibus his Zaringenſium bonis ſub Henrico IV. Imp. Advocatia Turicenſis ; (o) ſub Lothario II. totius Burgundiae & Arelatenſis Regni Reſtoratus acceſſit. Advocatiæ Turicenſis natura & indoles ſub Zaringiæ Ducibus ex ipſis Advocatorum titulis dijudicanda eſt. Bertoldus V. in literis ſuis, Collegiatae Turicenſi A. 1187. datis, ita loquitur: „ Berchtoldus de Zaringen, „ Dux & Reſtor Burgundiae, Dei & Imperiali gratia Thuregici „ loci legitimus Advocatus, quod Kaſtvoget dicitur. „ (p)

In Charta Burgdorfii ſcripta A. 1210. Bertoldus de ſe ſcribit: „ in oppido Turicenſi & locis & diſtriſtibus circumquaque „ vicinis, Imperatoris gratia ipſius locum tenens. „ (q) In alio ejusdem anni & loci inſtrumento idem „ Dei & Imperatorum ac „ Regum dono conſtitutus Judex & Advocatus, qui vulgo Kaſtfoget dicitur, id eſt, in omne Thuregum Imperialem juridiſtionem „ tenens, „ Ludovici Regis acta roboravit. (r) Addit ibidem hæc

(o) Vid. Bertoldum II. §. VII. pag. 77.

(p) Ex autographo Turic. Minus accurate HOTTINGER. *Hiſtor. Eccleſiaſt.* Tom. VIII. pag. 58.

(q) HOTTINGER *Spec. Tigur.* pag. 32.

(r) Ibid. pag. 237.

hæc verba : „ Imperiali auctoritate , qua super univcrsum
 „ Thuregum nos aliiqne nostræ profapiae decessores Dei Regumque
 „ ac Imperatorum dono præditi sumus.

Advocatia Turicensis ergo non tantum in Monasteria
 urbis, sed in ipsam urbem & ejus agrum sese extenderat ; unde
 ea ab OTTONE DE S. BLASIO (s) *Comitatus Turicensis*
 vocatur.

Ad diversos hos Bertoldi V. titulos annoto , quod in
 Chartis Turicensibus formulam *Dei & Imperiali gratia* ; in
 Burgundicis *Dei gratia* adhibuerit. Peculiari Friderici I. Imp.
 favore Advocatiam Turicensem , aliquandiu amissam , Bertoldus
 recepit.

Præter Advocatiam Turicensem vicinæ quoque Turicensi
 Pago Abbatiaë Benedictinæ Steinensis ad Rhenum Advocatiam
 possederunt Zaringi, ut ex Rotuli San-Petrini Charta, circa Ann.
 1152. scripta, addiscimus ; in qua Conradus, Zaringiaë Dux, San-
 Petrinaë & Steinensis Ecclesiarum Advocatus vocatur. (t)

Advocat.
 Monast.
 Stein.

(s) Cap. XXI.

(t) Monasterium hoc, primitus fundatum in Hohentwiel A. 966. ab Hedwige,
 Burcardi, Sueviæ Ducis, uxore, translatum est in Steinam A. 1005. Henrici II.
 Germaniæ tum Regis consensu. Twiela a Sueviæ Ducatu in Bertoldi II.
 Ducis, Ducatui huic renuntiantis, gratiam avulsa fuisse videtur.
 BLUNTSCHLI *Memorabilia Tigurina* pag. 435.

§. VI.

Regnum
Burgund.

Burgundici Regni Rectoratus in Zaringica Gente præsertim memorabilis est.

Arelatensis & Burgundici Regni nomina tum fuere promiscua ; quod sub Rudolpho II. Burgundiæ Rege, Regna hæc duo in unum coaluerant corpus.

Conradus in solenni Procerum Burgundiæ Conventu An. 1038. filio illud suo tradidit Saloduri, ubi eum *Burgundiæ* Regem iussit coronari. (u)

Henricus ad Imperii Germaniæ solium promotus, Burgundiam sibi retinuit, atque sine Rectore, inter varia fata (x) dum viveret, administravit. Post mortem ejus vidua Agnes, tutrix Henrici IV. Rudolpho, Rheinfeldensi Comiti, Mathildim filiam in matrimonium collocavit, & præter Sueviæ Ducatum, Regnum quoque Burgundiæ ei administrandum commisit. (y)

Extincto Rudolpho, qui Anti-Cæsar electus fuerat, Burgundia ad Henricum IV. Imp. rediit, An. 1080. qui Henrico filio hoc regnum reliquit. Turbæ illis temporibus inter Imperium & Sacerdotium commotæ, fecerunt, ut Burgundiæ curam

(u) WIPPO in *Vita Conradi Salici* apud PISTOR. Tom. III. pag. 482.

(x) HERMANNUS CONTRACT. ad A. 1042. 1044. 1045.

(y) Vide Caput præced. §. XV. pag. 174.

Imperatores negligenter, donec Lotharius Saxo Imp. pristina Regum jura sibi denuo vindicaret, eorumque administrationem, sub *Recloratus* nomine, ut vidimus, Conrado, Zaringiæ Duci, committeret.

§. VII.

Rectoratus hic ab initio Transjurense Burgundicum Recloratus Burgund. Regnum omne & Arelatense respexit; sed post Transactionem cum Friderico I. Imp. Ann. 1156. initam, (z) Burgundia Transjurense seu Helvetica sola, a Jurasso ad montem usque Jovis, obedivit Bertoldis. Tractus iste Pagum Aventicensem, (a) Vaudensem, (b) Argoviam, Vallesiamque complectitur.

Reperimus in eo potentes Comites atque Dynastas; quos inter præcipui Thunenensis, Kiburgensis, Burgdorfensis, Novi-Castrensis, Nidoviæ, Arbergæ, Strasbergæ, Romontii, (c) Froburgi, Bucheckii, Montenachii, de Turre, (d) Granfonii, Falckensteinii, aliique. Hi omnes indigne tulerunt, exterum a Cæsare datum esse Præfectum, lingua moribusque dissimilem, qui titulo Recloris jura Regis exerceat.

A a 2

(z) De qua in Bertoldo IV. §. V. pag. 127.

(a) *Uchtland*.

(b) *Pays de Vaud*, Germ. *die Waat*.

(c) *Remund Germanice*, Rotundus Mons, oppidum in Helvetico Pago Friburgi.

(d) *Von Thurn*.

Perpetuae hinc Zaringorum cum illis ceterisque cum Primoribus Burgundicis lites. Hi indigenis Regibus suis, Rudolphis, quum non bene paruerint, ut Wippo nos docet, quid mirum, Rectoribus exteris eos male paruisse? Burgundicus Rectoratus per XC. fere annos in Zaringorum manibus fuit, & cum illis Ann. 1218. concidit. Burgundia ergo Helvetica cum Praefectura Turicensi & reliqua Helvetia Alemannica ad Imperium rediit; à quo deinceps pedetentim avulsae sunt. Praecipuas Rectoratus Burgundici partes Bernenses, Friburgenses & Salodurenenses nunc possident.

Rectoratus hic per univrsam Burgundiae vel Arelatense Regnum seculi fere spatium explens, evidentissimum hujus Regni cum Germanico Imperio nexus documentum est. Et tamen vel nulla, vel obiter tantum ejus mentio fit apud scriptores Juris publ. Germaniae, speciatim eos, qui Burgundici Regni cum Germanico nexum tractarunt.

§. VIII.

Zaringorum in Burgundia potestas non propria, sed
 administratoria fuit. (e)

Indoles
 ejus.

(e) GUNTHERUS in *Ligurino* ait :

Nomine Conrado fisci concessit habendam.

Ipsam *Rectoris*, ut & *Advocati* nomen potestatem vicariam, non propriam, denotat.

Bertoldus IV. omne jus, quod super Civitatem Viennensem Allobrogum habuit, in Guidonem Andream, Delphinum, A. 1155. transtulit. Cæsaris approbatio deinceps accessit. Zaringi enim Rectores & Governatores Burgundiæ, non nisi Vicarii Cæsaris in Burgundia erant. Ita sane Fridericus I. Imp. in Aurea Bulla, A. 1162. Genevensi Episcopo Arducio data, (f) Bertoldum IV. appellat. Administratoria autem hæc potestas cum simul quoque hereditaria fuerit, multa pedetentim allodia in Helvetia Burgundica & Alemannica acquisiverant Zaringi, quæ deinceps ad Kiburgios transferunt.

Securitatæ publicæ causa Morgeam, Minidunum & Ebrodunum (g) condidit vel instauravit Conradus. Filius & successor ejus Bertoldus IV. Friburgum, Bertoldus V. Bernam, Uchtlandiæ urbes, ædificarunt. Hic An. 1190. muris quoque cinxit Burgdorfium. (h)

Rectores porro belli temporibus evocati a Rege, copias in auxilium ejus duxerunt.

Bertoldus IV. crebris Friderici I. in Italiam expeditionibus interfuit, & ipse nonnunquam Ducis munia obiit. (i)

A a 3

(f) SPON. *Hist. de Geneve* Tom. II.

(g) *Morges, Moudon & Tverdon.*

(h) Supra in Bertholdo V. §. II. p. 151. Add. TSCHUDI Part. I. L. II. pag. 94.

(i) Vid. supra in Bertoldo IV. §. XI. pag. 136. sq.

Advocati Ecclesiarum sanguinis banno licet investirentur a Rege, ipsi tamen subordinati erant Reſtori, cauſam coram eo dicturi, quoties officii ſui limites migraveſſent. (l) Terræ quoque ad fiſcum regium pertinentes, ſuberant poteſtati Reſtoris. Rex donationem ex ejuſmodi bonis facturus, Reſtoris adhibebat conſenſum. Ita ſane Henricus IV. Imp. Monafterio Rueggisbergenſi Minoris Burgundiæ, conſenſu Rudolphi Ducis & *per manum ejus*, fecit donationem. (m) Conradus III. Imp. Eccleſiæ Interlacenſi fiſcalia quædam bona collaturus, conſenſum Ducis expetiit, & tum demum donatio facta. (n) Reſtor tamen Advocatiam in bona donata nonnunquam retinuit. (o) Sic & feudorum in Burgundia conceſſio a Reſtore firmata eſt. Burcardus, Salodurenſis Præpoſitus, & ejuſ Confratres An. 1181. feudum dederunt Udalrico de Novo Caſtro. Bertoldus IV. donationem roboravit. (p) Burgundi denique Chartas ubi expediverunt, addita quoque fuit mentio Ducis. Literæ foundationis Monafterii Frienisbergenſis A. 1131. ſcriptæ dicuntur, *Ducatum Burgundiæ nobiliter regente*

(l) Conf. Privilegia Eccleſiæ Interlacenſi a Lothario & Conrado Imperatoribus conceſſa.

(m) Conf. Charta Henrici IV. Monafterio Rueggisberg. data An. 1076.

(n) Privilegium Eccleſiæ Interlacenſi datum An. 1146. & aliud Frid. I. vid. in Cod. Diplom.

(o) Conf. Privilegium modo alleg.

(p) Tschudi *Chron. Helvet.* pag. 90.

Duce Conrado. Rudolphus de Thierstein Monasterio Frienisberg. quædam A. 1208. donasse scribitur, *Ducatum Burgundiæ potenter regente Duce Berchtoldo.*

§. IX.

Inter Bertoldi III. Ministeriales atque Clientes An. 1112. Ministeriales Ducum Zaring. comparant : „ Cuno de Blanckenberg, Reinhardus de Weiler, „ Gervordus de Verstatt, Henricus de Owen, Gifilwerdus de „ Weder., (q) Fratri ejus, Conrado Duci A. 1123. adscribuntur: „ Rudingerus miles, Bertholdus de Musenheim & duo filii ejus, „ Rodolphus & Bertholdus, Egilolfus de Blanckenberg, Wernherus „ & frater ejus de Altinchoven, Hugo de Modelheim, Bivo de „ Heppenheim. „ (r) *De Domo Ducis* A. 1148. memorantur : „ Adalbertus de Scopfheim, Adalbertus & frater ejus Conradus de „ Stoufinberc, Sarnagal de Appinwilre, Sighelm de Tatenwilre, „ Burchart de Stoufinberc, Adalbertus de Baden &c.

Cum Bertoldo IV. Conradi filio, An. 1152. in Abbatia S. Petri clientes occurrunt : „ Odalricus de Alemar, Wernherus „ de Roggenbach, Wernherus de Reinvelde, Dapifer, & frater „ Gerhardus, Waltherus de Tachwangen, Cono de Blankeneck., (s)

(q) SCHANNAT. *Vindem. Liter. Collect.* I. pag. 160.

(r) Ibidem pag. 161.

(s) Ibidem.

Traditioni, eidem Abbatiae circa hunc annum factae, cum Clementia Ducissa, Conradi vidua, *de Domo Ducis* interfuerunt.
 „ Conradus de Rinvelden, Odalricus & fratruelis ejus Conradus
 „ de Aleina, Gotefridus de Rotwila, Henricus de Scofneim,
 „ Gerunc de Tittinshufen, Reginboto de Ofmaningen, Reginhardus
 „ de Valchensteina, Reginboto de Slatta, Conradus de Zaringen.,
 Bertoldi IV. soror Clementia dotis loco a patre, adeoque inter allodia, Ministeriales centum, uti supra docuimus, (t) An. 1157. acceperat.

§. X.

Tituli.

BURCKHARDUS, Monachus S. Galli, seculi XIII. scriptor, (u) Bertoldos I. & II. titulo *Marchionis* praefracte insignivit, forte, quod Marchiones Badenses, ipsorum nepotes, Marchionis quoque axiomete insignitos conspexit. *Carinthiae* vero *Ducis* titulo Zaringenses non usi sunt, quod Ducatu hoc carerent. Ufos tamen esse titulo inani asserit ERASMUS FROELICH, (x) *Carinthiae* & *Zaringiae* unum idemque existimans nomen. Verum Chartae, quas allegat, corruptae sunt. (y) Extant quidem scriptores, qui Bertoldos,

(t) Vid. in Conrado §. XVI. pag. 121.

(u) Vid. supra in Bertoldo I. §. VII. pag. 50.

(x) *Archontologia Ducum Carinthiae* pag. 26.

(y) Ut ipse fatetur pag. 44.

Bertoldos, Bertoldi I. nepotes, *Carinthiæ Duces* appellant, (z) sed nominum *Zaringiæ* & *Carinthiæ* affinitas eos decepit. Prius nomen ex posteriore prognatum crediderunt.

Titulus *Zaringiæ Dux* ante Bertoldi III. tempora, ut dictum est, nec in Chartis, nec in synchrono scriptore occurrit. Lambertus Schaffnaburg. Bertoldum I. vel simpliciter Ducem, vel Carentinorum aut Carentanorum Ducem, memoria gesti nuper Ducatus, appellat. OTTO FRISING. (a) qui Ann. 1158. decessit, Bertoldum II. de *Castro Zeringen*, Rudolphi Anti-Cæsaris filiam in matrimonio habuisse scribit. ALBERTUS ARGENT. in *Fragmento Urstifiano* (b) eundem Bertoldum de *Zeringen*, Ducem Sueviæ electum fuisse observat, sed uterque anticipando eum ita vocavit.

Advocatiâ Turicensem Domui suæ, ut vidimus, junxerat Bertoldus II. Nepos & pronepos Bertoldus IV. & V. *Advocati Turicensis* titulo in Chartis sunt usi. (c)

Acquisito Burgundiæ Reçtoratu, accessit titulus *Reçtoris Burgundiæ*; quo nomine ab Imperatoribus insigniuntur in Chartis,

(z) ANNALISTA SAXO hinc inde. *Chronicon S. Pantaleonis* ad An. 1106. 1114. apud ECCARD. Tom. I. pag. 924. 926.

(a) *De Gestis Friderici I.* Lib. I. Cap. VII.

(b) Ad An. 1092.

(c) Conf. §. V. pag. 157.

& ipsi in sigillis Burgundicis se designare solebant; (d) ubi *Duces* & *Rectores* Burgundiæ conjunctim vocantur. Axioma Ducis ad Burgundiam referri non debet, cum diu ante acquisitam Burgundiam *Duces* dicerentur. Unde nonnisi improprie se Burgundiæ *Duces* (e) subinde scripserunt, uti & ipsum quandoque Burgundiæ Regnum improprie Ducatus nomine venit. (f)

Burgundiæ vel Arelatense Regnum, post eorum conjunctionem, promiscue appellatur. Fridericus I. & Carolus IV. Imperatores, Regni Arelatensis corona coronati fuerunt. (g)

Rem omnem decedit Charta, quæ literas Bertoldi IV. ad Abbatem Cluniacensem continet, in qua Bertoldus distincte *Dux* de *Zeringen* atque *Burgundiæ Rector* nominatur. (h) Idem in sigillo Bertoldi IV. observamus, quod Chartis ejus hinc inde

(d) Sigillum Bertoldi IV. adjectum Chartæ A. 1157. Altæ-Ripensibus datæ.

(e) Rudolphus quidem Sueviæ Dux, qui regnum quoque Burgundiæ ab Agnete Imperatrice acceperat, hinc inde jam Dux Burgundiæ a scriptoribus appellatur, sed errori originem dedit Sueviæ Ducatus, quem cum Regno Burgundiæ Rudolphus tenuerat.

(f) Conf. Charta foundationis Monasterii Frienisburg. de A. 1131. & alia Charta donationis, eidem Monasterio factæ, A. 1208.

(g) Elector Trevirensis vocatur Archi-Cancellarius per Regnum Arelatense

(h) GUICHENON. *Biblioth. Sebus.* Centur. II. num. 64.

appensum , ubi ille distinctis dignitatibus *Dux Zeringia & Burgundia Rector* exprimitur. (i)

§. XI.

Gentilitia Zaringia Ducum insignia primum exprimuntur in Charta A. 1157. qua Bertoldus IV. Abbatiam Cisterciensium Altæ Ripæ a pedagiiis & teloniis liberat. Sigillum in ea visitur cereum , ubi leo aureus in area rubra , a dextra ad sinistram saliens. Ejusdem formæ aliud est Bertoldi IV. sigillum , quod literis ejus ad Friburgenses pro immunitate Monasterii Altæ Ripæ scriptis A. 1179. adhæret. Leonem rubrum , auro coronatum , in area argentea Landgraviatus Brisgovici insigne fuisse arbitratur SPENERUS. (1) Sed sigillum Altæ Ripæ eum facile confutat. Zaringos Brisgovia Landgravios fuisse nulli dubitamus. Burgundia autem Rector Landgraviatus Brisgovici sigillum Burgundicæ cur adpenderet Chartæ ?

Insignia
Gentilitia.

Sed & porro legisse se perhibet Spenerus , Landolinum & Bertilonem , Guntramni Divitis filios , circa millesimum annum , in sigillis foundationis Sulzbergensis Cœnobii comparere,

B b 2

(i) Miror equidem TOBIAM PFANNERUM in Libro de *Præcipuis Germaniæ Principum Gentibus* Cap. IX. pag. 270. scribere ausum , Zaringios Burgundiam titulo magis tenuisse , quam usu.

(1) *Operis Herald.* Part. Spec. Lib. II. Cap. IV. §. II. pag. 380.

ut & leonem coronatum, cauda bifulca & in pavoninas oculatas pennas terminata. Addit: „ Apex protome leonis rubei coronati, „ cuius collum & dorsum ornamento dentato asperatur, cuius „ singuli dentes pavoninis pennis ornantur; cui apici postea „ successere duo cygnorum colla & capita. „ Verum enimvero hujus generis nihil in figillo Bertilonis & Bertoldorum occurrit; nec occurrere potest. Simplicissima fuerunt illius ævi sigilla, (m) omnis ornatus & apparatus, quem sequentia secula addiderunt, ignara.

§. XII.

Sedes
Ducum.

Primi Zaringiæ Duces Brifaci & in Castro Lyntberg haud procul Hirsaugia; posteriores in Castro Zaringiæ commorati sunt. Florentibus eorum in Helvetia rebus, sedem suam sæpe habuerunt Saloduri, quandoque Burgdorfii. (n) Bertoldus IV. in Suevia Uberlingæ habitavit nonnunquam, ut ex Charta An. 1152. apparet. (o)

(m) HEINNECCIUS *de Sigillis*, Part. I. Cap. X. num. 30. pag. 131. & Part. II. Cap. IV. num. 4. pag. 215.

(n) JOACHIMUS VADIANUS *de Obscuris Alemannicorum verborum significationibus*, in GOLDASTI *Scriptor. Rer. Alemannicar.* Tom. II. pag. 63.

(o) SCHANNAT. *Vindem. Liter. Collect.* I. pag. 163.

§. XIII.

Monumenta Zaringica perpauca cognoscimus. Ex statuis Monu-
menta
Ducum. sola Bertoldi V. superest, quam supra (p) exhibui, servatam Friburgi. Monasterium San-Petrinum, nisi flammis toties fuisset consumptum, plerasque, sepulcris impositas, adhuc nobis ostenderet.

Basilica Friburgensis, cum nobili sua turri, artificio operis nulli secunda; splendidum Zaringicæ magnificentiae & pietatis monumentum est.

Annumeramus ei ecclesias & turres, quas in Helveticis & Burgundicis partibus apud Bernates, Friburgenses, Burgdorfenses &c. pietas Zaringorum erexit.

Ex monumentis profanis rudera destructi Zaringicæ Castri haud procul Friburgo, & ferrea illa turris Brisaci, a nobis quoque superius exhibita, supersunt. Turris hæc ad annum usque 1745. persisterat integra, quo eversæ sunt Brisaci munitiones. In duas turris tum fissa est partes; prouti icon, superius (q) à nobis exhibita, eam repræsentat.

B b 3

(p) Vide pag. 160.

(q) Pag. 127.

Ex nummis Bertoldinis cujuscunque metalli, eorum tempore cufis, mihi nullus obvenit. Illos enim non computo, quos, extincta jam Zaringorum gente, Berna, conditoris fui memoriam constanter venerata, percussit; in quibus Bertoldi nomen, sed non imago spectatur

Inter diplomata Zaringica Friburgensis illa privilegiorum & Juris statutarii Charta, ut & Rotulus San-Petrinus primum occupant locum.

CAPUT